

VEKSTBAROMETER for Ringeriksregionen

2023

SpareBank 1
RINGERIKE HADELAND

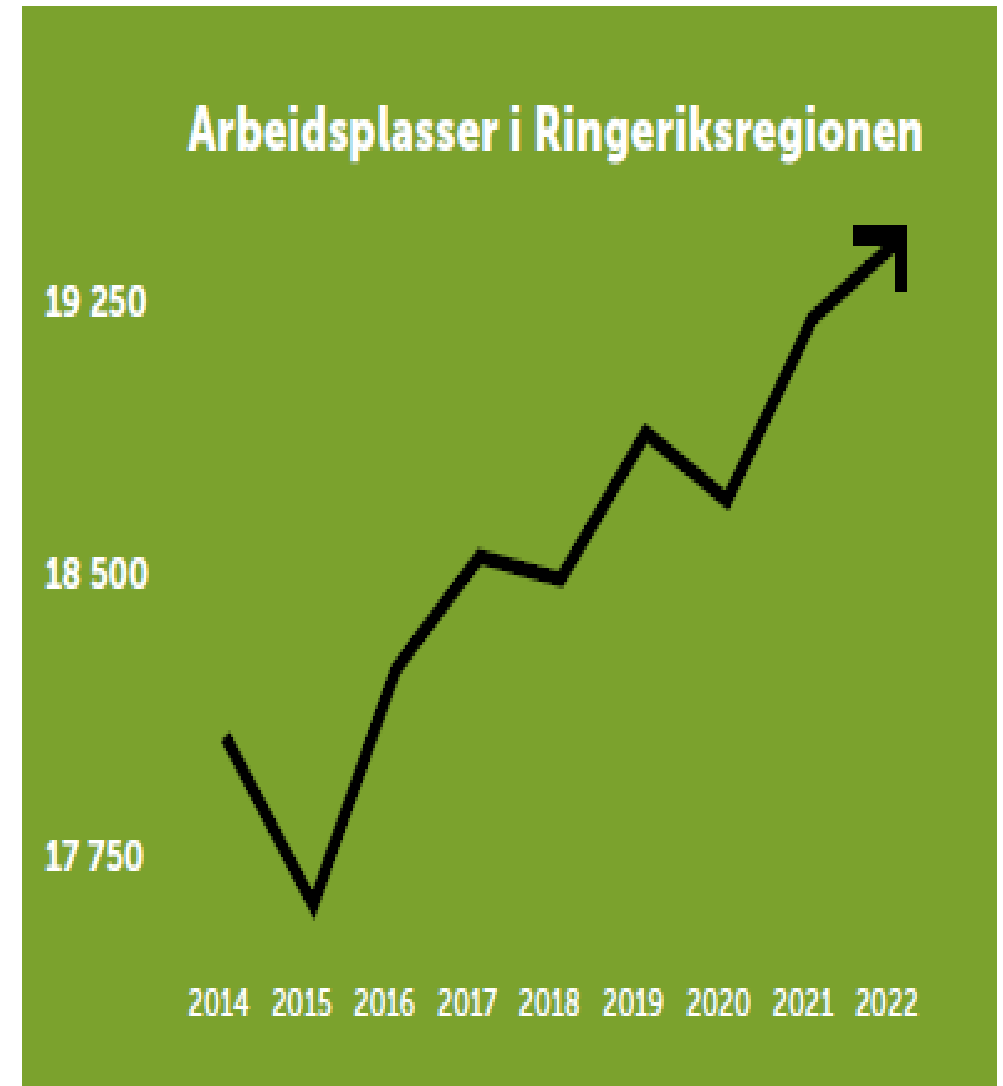
USN Universitetet
i Sørøst-Norge

RINGERIKE
NÆRINGS
FORENING

Region på rett veg

- Jevn vekst i arbeidsplasser siste fem år
- Strategiske grep for styrket næringsutvikling
- Vekst i industri i internasjonal konkurranse
- Ikke sterke nok impulser fra regionalt næringsliv til å bedre mulighetene for offentlig og privat velferd
- Optimisme har snudd til pessimisme, på linje med landet forøvrig.

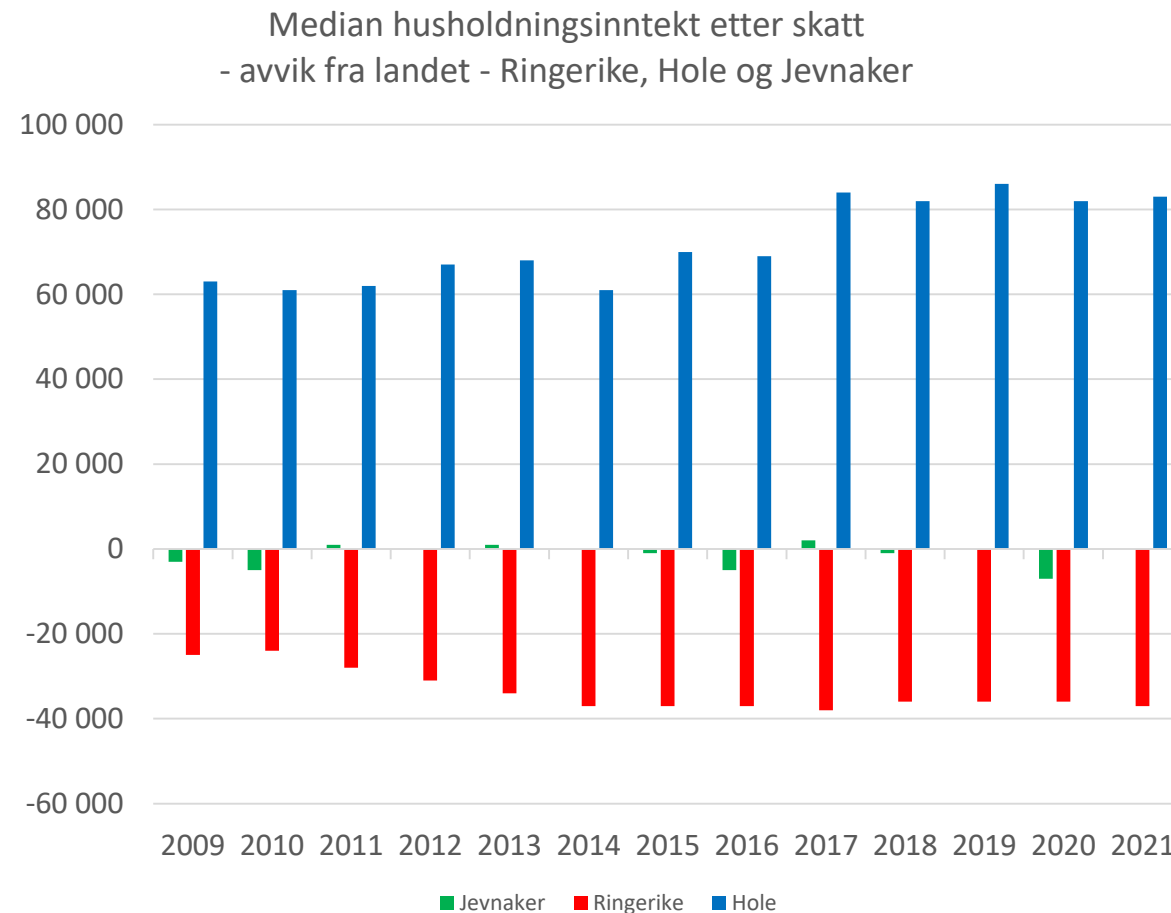
Husholdningenes inntekt

Grunnlag for privat velferd og kjøp av
varer og tjenester

- **Hole;** 649 000 kr + 83 000 kr
- **Ringerike;** 529 000 kr - 37 000 kr
- **Jevnaker;** 566 000 kr +/-0

Inntekt og avvik fra landsgjennomsnittet

Landsgjennomsnittet 566 000 kr.

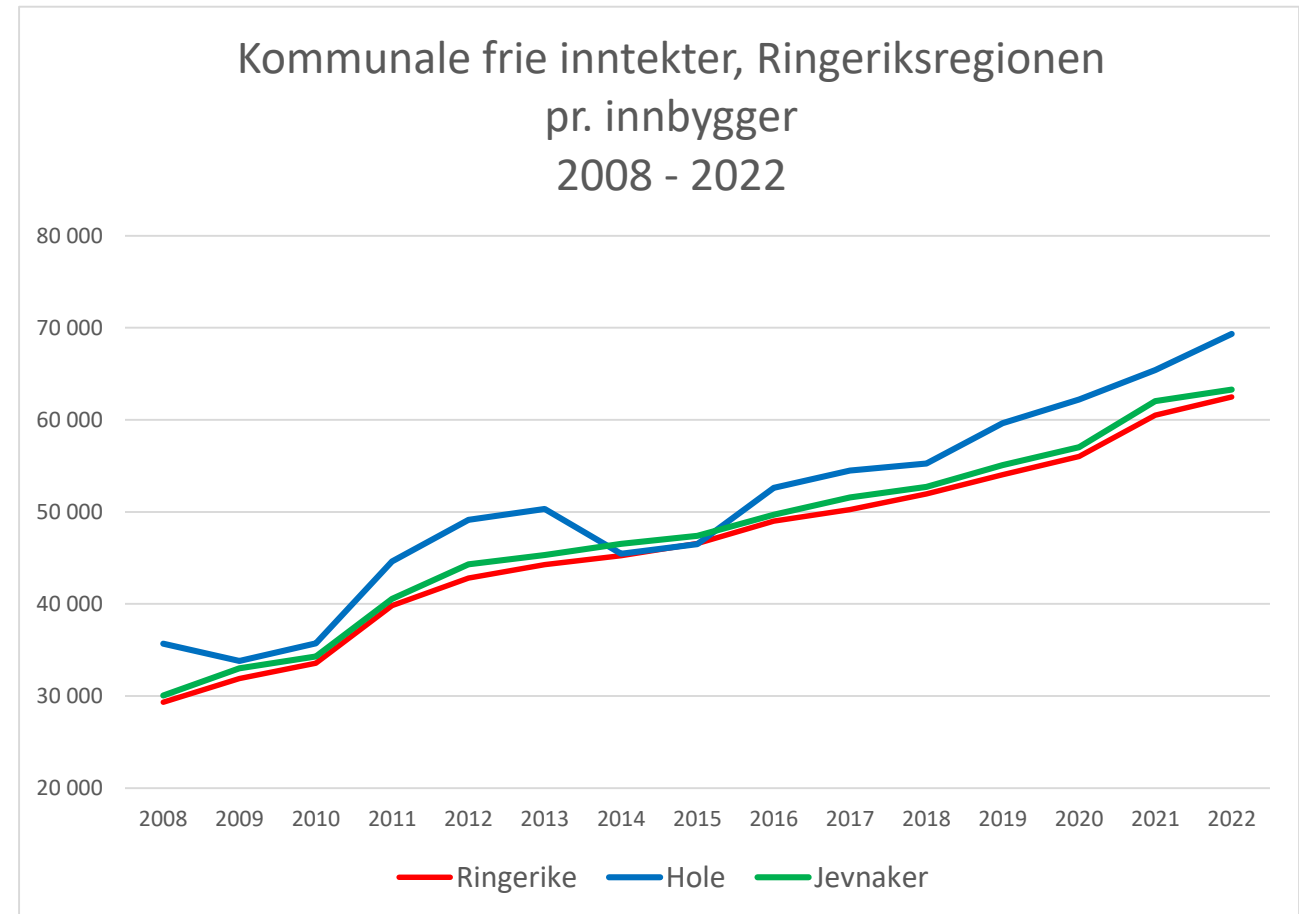

Kommunale frie inntekter

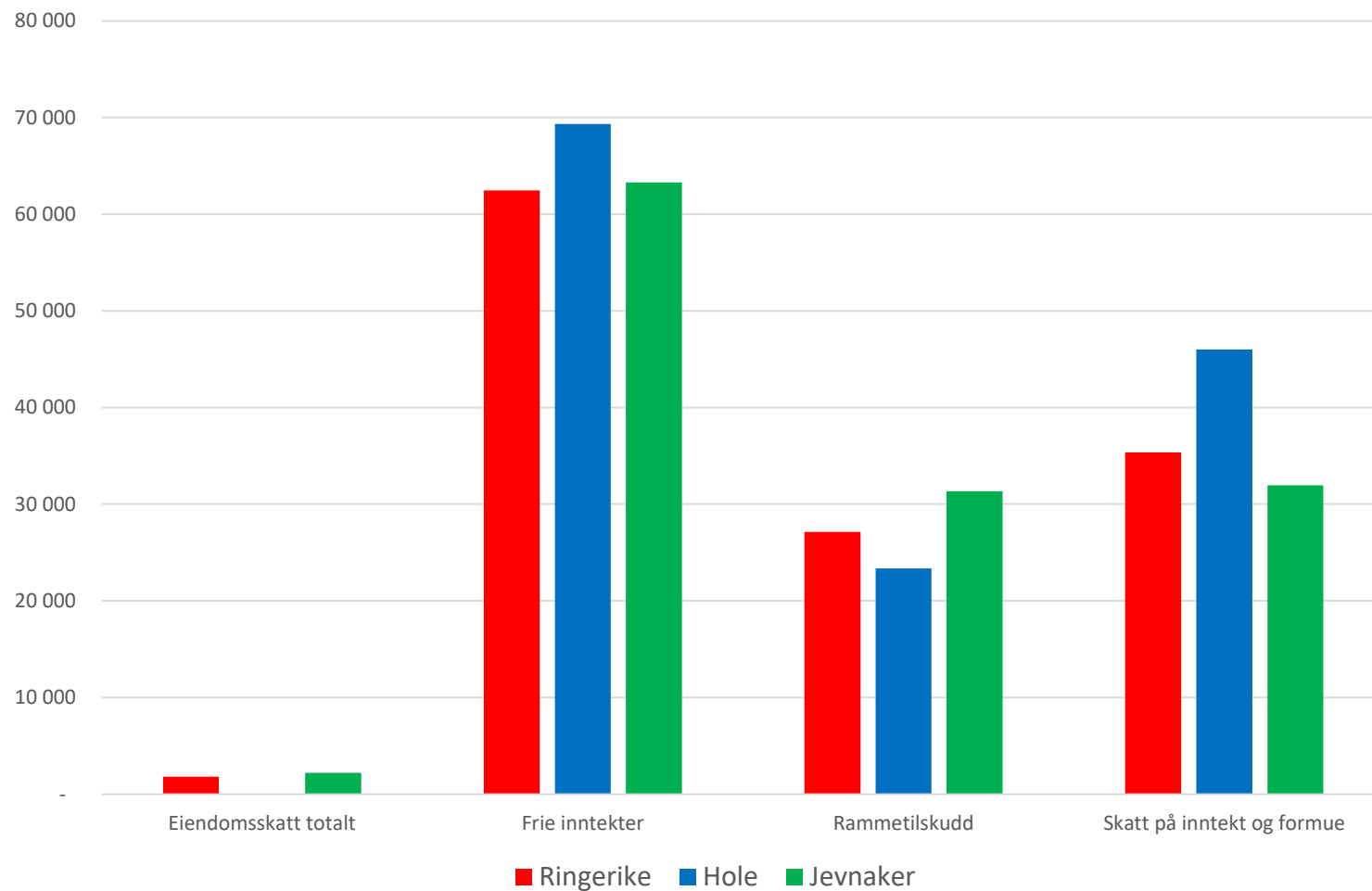
Gir rammer for kommunenes budsjett og offentlig kommunal velferd og tjenestetilbud

- **Hole;** 113%, 109%, 114% 117%
- **Ringerike;** 88%, 88%, 88% 85%
- **Jevnaker;** 79% 84 % 82% 79%

Skatteinngang 2022 - 2019 i % av landsgjennomsnittet

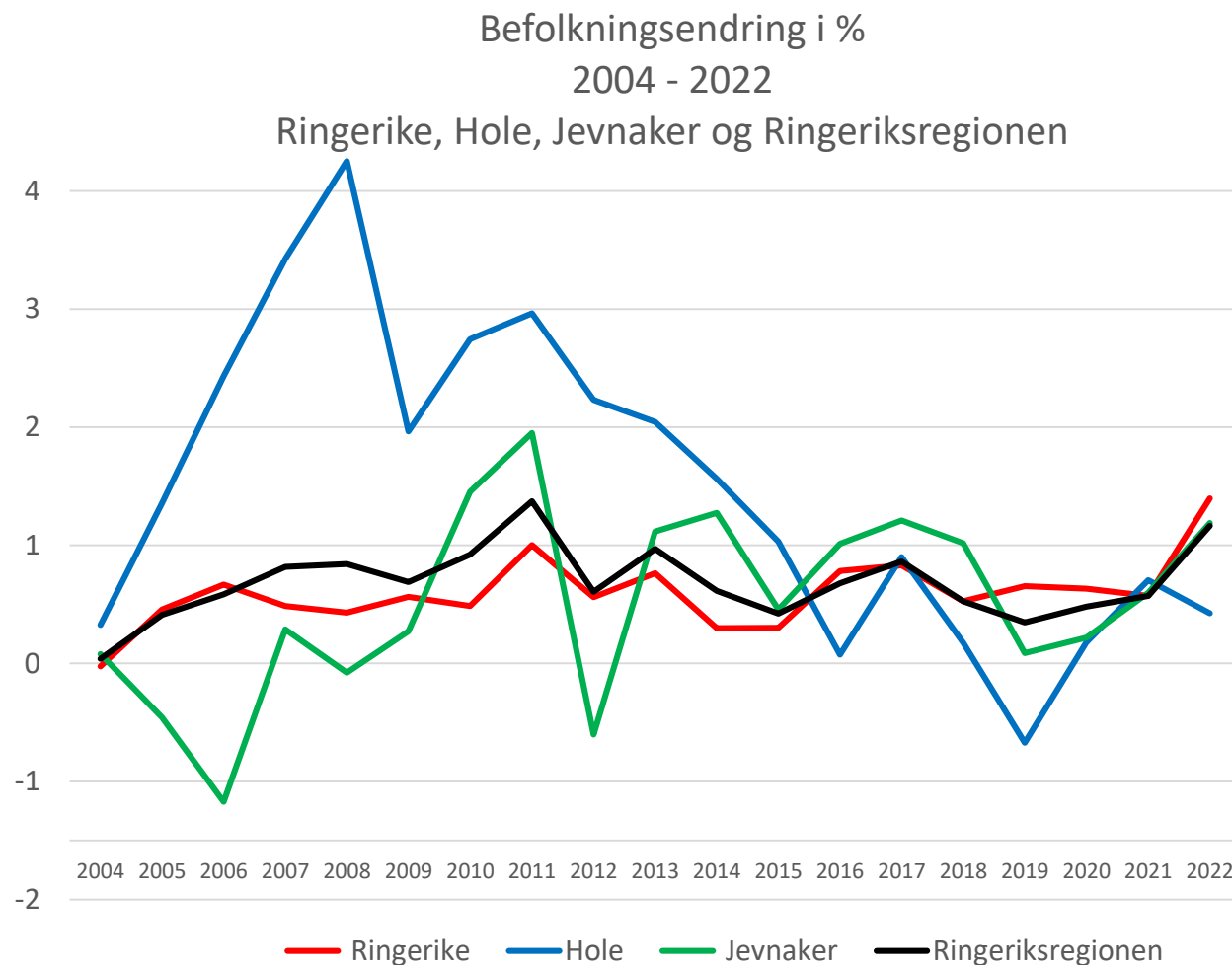
Kommunale frie inntekter Ringeriksregionen pr. innbygger 2022

Befolkning 2022:

- Ringeriksregionen: **45 322** **+544**
- **Ringerike:** 31 444 **+473**
- **Hole;** 6 888 **+ 29**
- **Jevnaker;** 6 990 **+ 82**

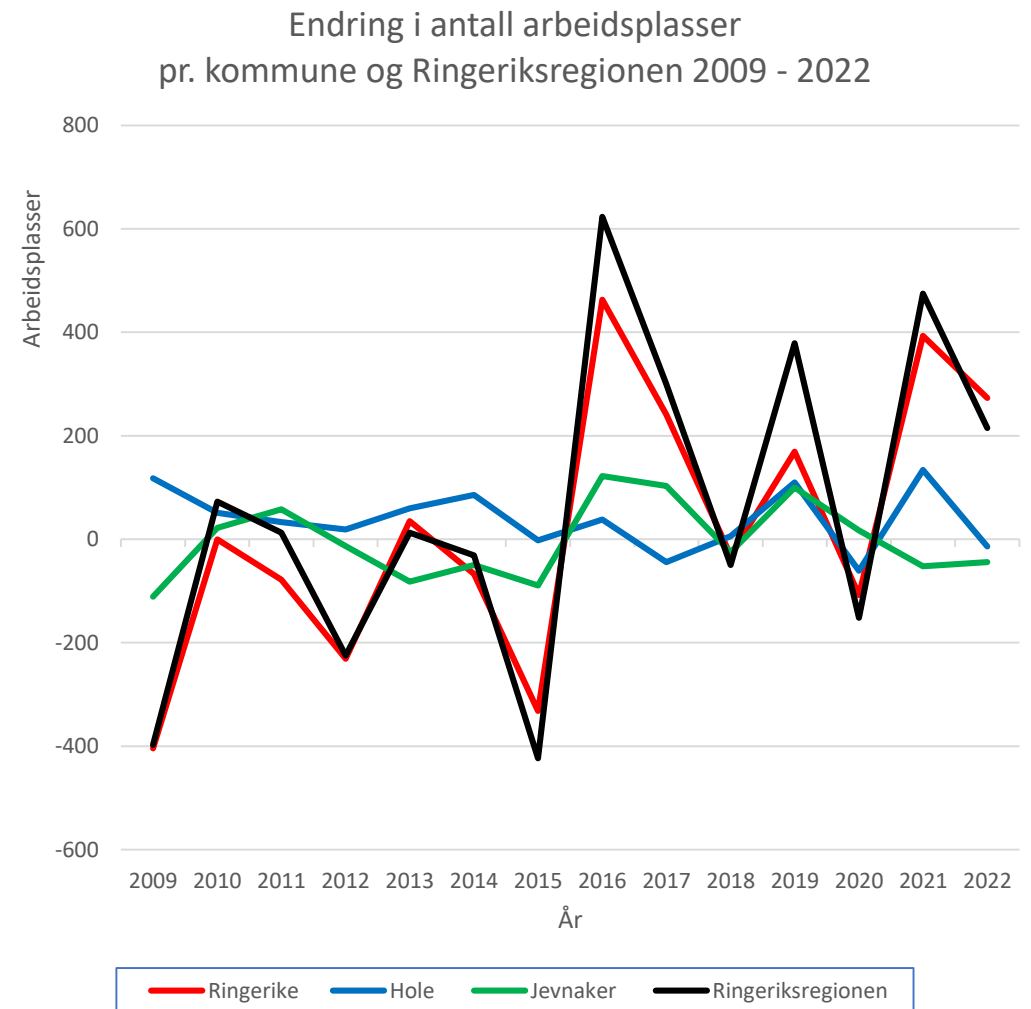
Antall og endring siste år

Arbeidsplasser 2022:

- Ringeriksregionen:
19 419 + 215
- **Ringerike:** 14 850 + 273
- **Hole:** 2 393 - 14
- **Jevnaker:** 2 175 - 44

Antall og endring siste år.

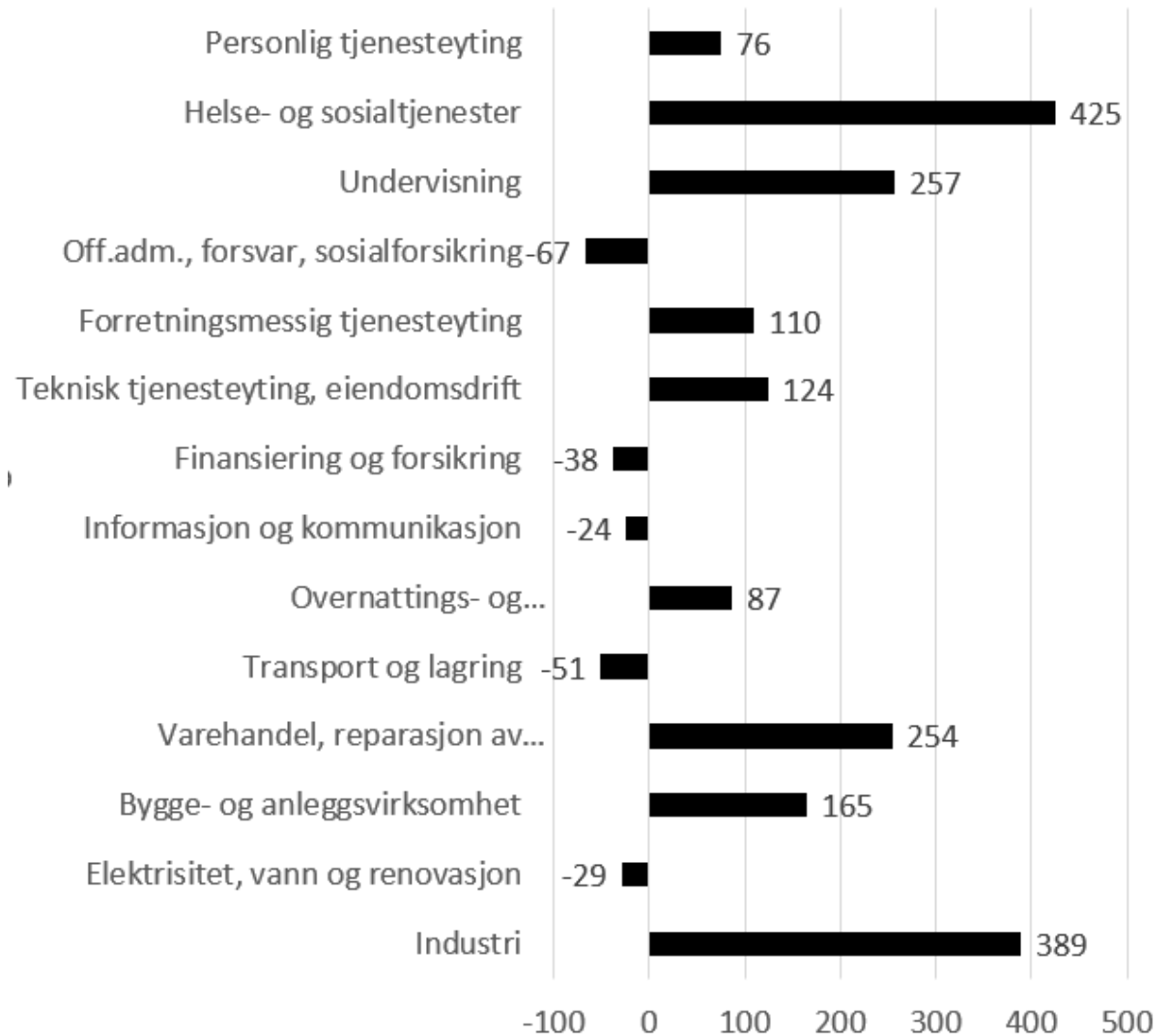
Arbeidsplasser Ringeriksregionen

Endring 2015 – 2022

Totalt 1 700

Sateba

Status 2022

Næringspolitisk strategi 2-1

- Vekst i befolkning: 544
- Målsettingen: Netto 272 nye arbeidsplasser
- Resultatet: Økning på 215.
- *I tråd med slagordet for strategien og i en sportslig terminologi blir det da en klart 1-2 tap for «Næringsstrategien i Ringeriksregionen»*

Næringspolitisk strategi for Ringeriksregionen

Målsetting: **2 – 1**

Resultat 2022: **1 – 2**

Mål om vekst i
arbeidsplasser 2022:

272 resultat 215

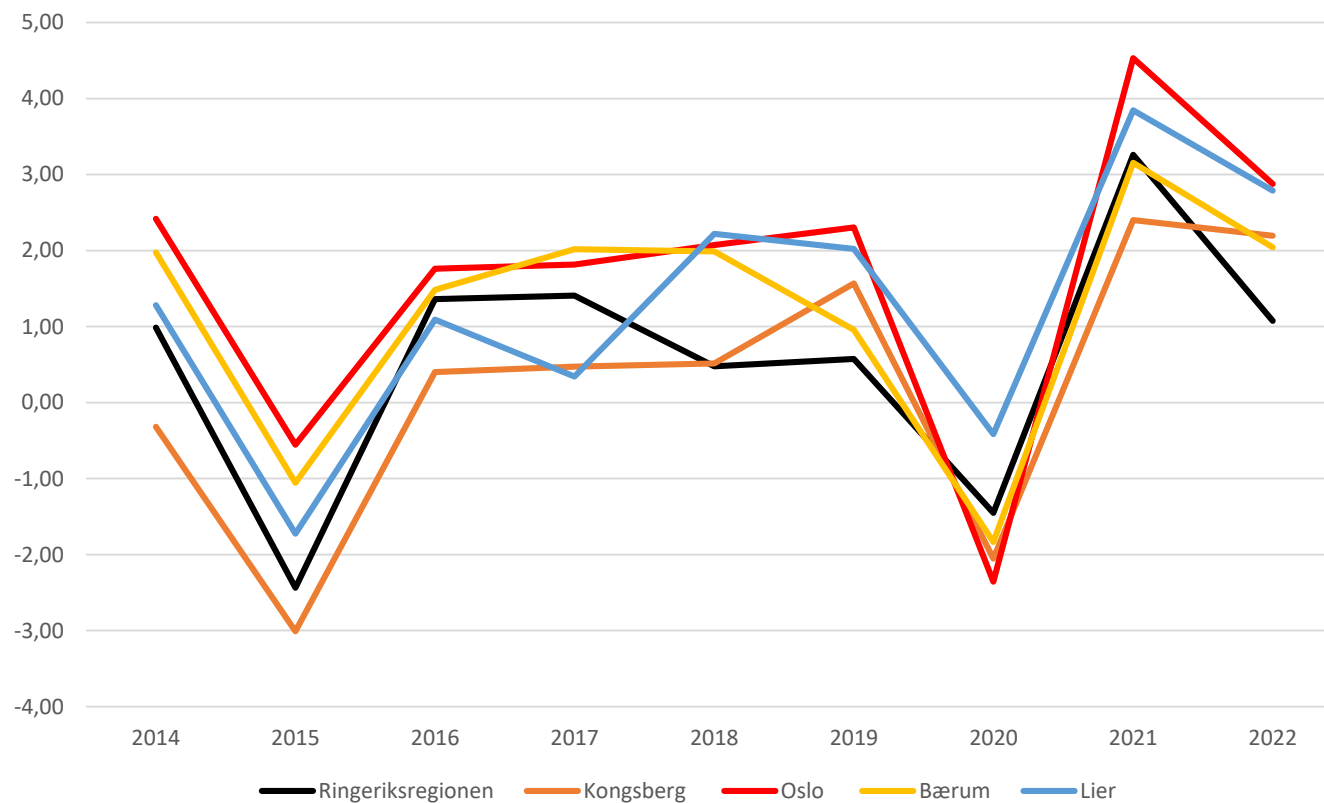

Syssetting

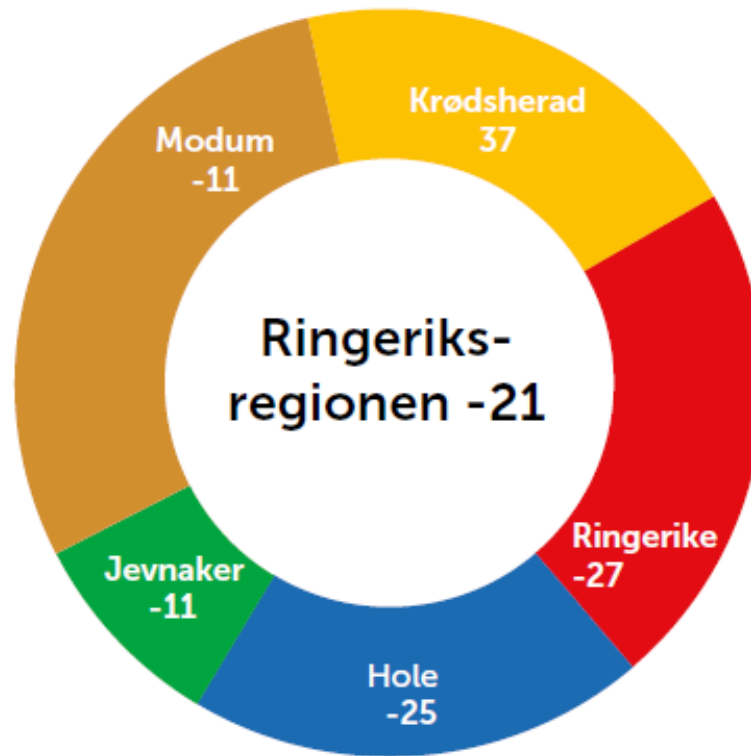
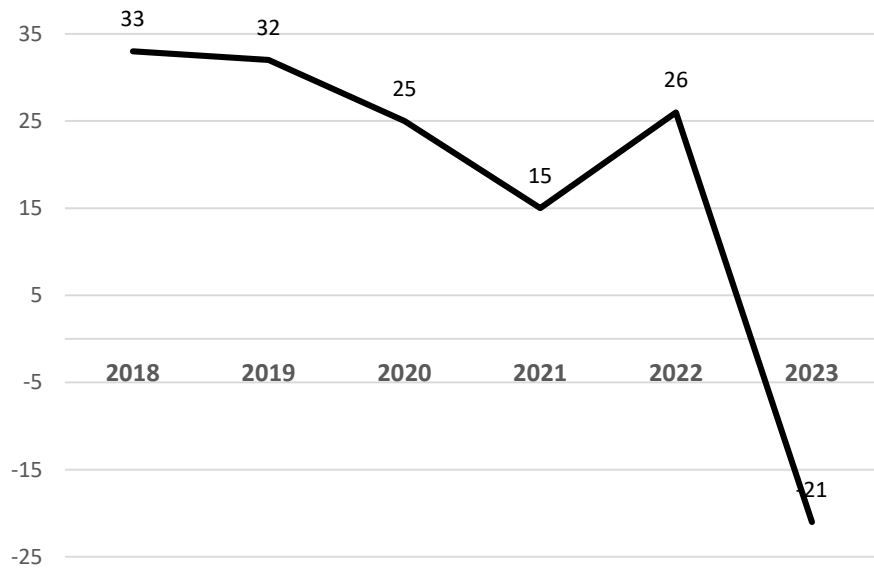
Årlig %-vis endring

Årlig endring i sysselsetting i %
Ringeriksregionen Kongsberg, Oslo, Bærum og Lier

Næringslivsledernes forventinger

Netto forventningsindeks i 2018 - 2023

Spørsmål om knyttet til:

- Omsetning
- Lønnsomhet
- Antall ansatte
- Ordreserver
- Investeringer

Svaralternativer:

- Vil bli høyere
- Forblir uendret
- Vil bli lavere

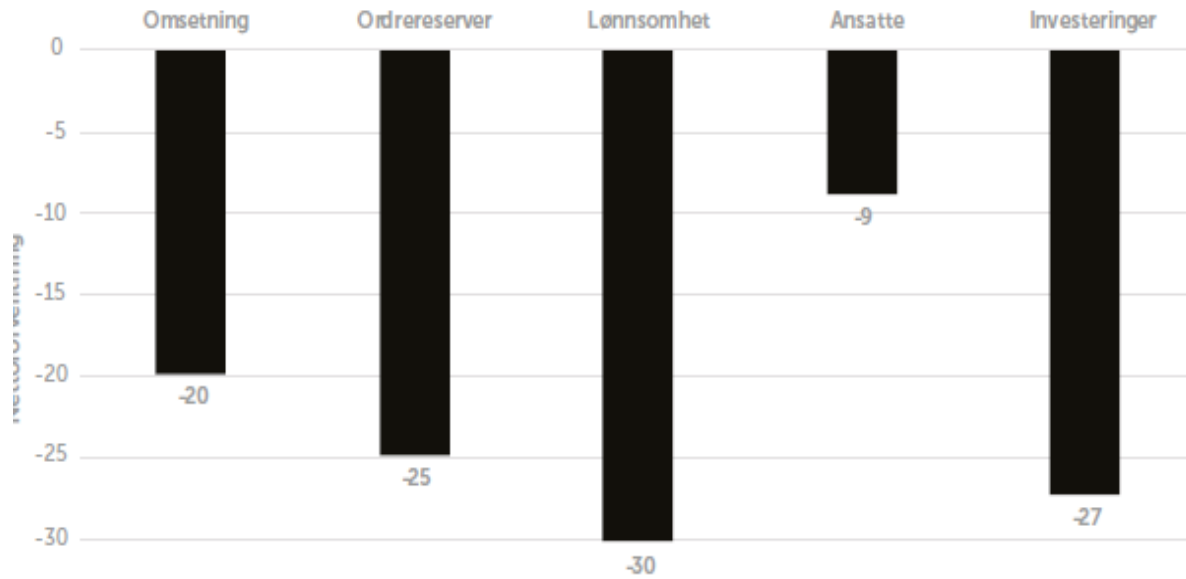
Indeks:

- + 100: Maksimal optimisme
- - 100: Maksimal pessimisme

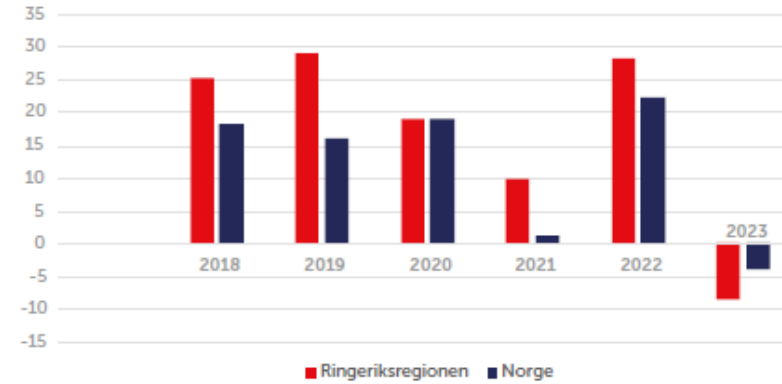
129 respondenter, svarprosent på 15

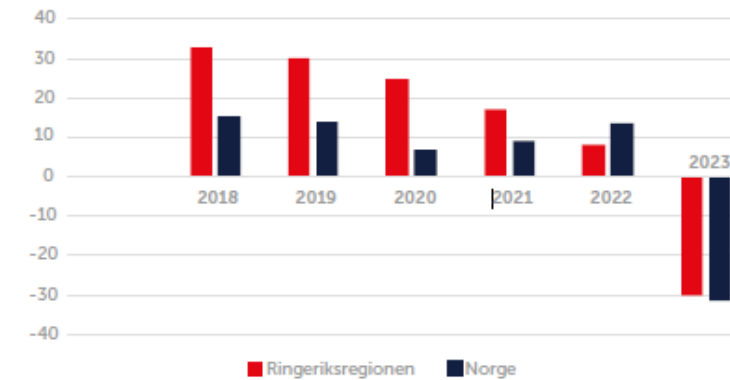
Nettoforventning indeks: Ringeriksregionen 2023

Ansatte-indeks: Ringeriksregionen og Norge 2018 - 2023

Lønnsomhetsindeks: Ringeriksregionen og Norge 2018 - 2023

Politiske løsninger på Ringeriksregionens utfordringer - FAKTAINNSPILL

Kommunevalg til høsten avgjør hvem som skal ha den politiske styringen i Ringeriksregionen de neste fire årene. Hvilken løsning har de folkevalgte på utfordringen i Ringeriksregionen? Vekstbarometeret bidrar med relevant og anvendbar faktakunnskap, som er viktig for fremtidige politiske og næringsmessige valg og prioriteringer i Ringeriksregionen.

HOVEDUTFORDRINGER VEKSTBAROMETERET 2023:

- Lavere husholdningsinntekt enn landsgjennomsnittet.
- Lav skatteinngang og ingen vekst opp mot landsgjennomsnittet.
- Jevnaker og Ringerike kommuner er avhengig av tilskudd fra staten for å oppnå et inntektsnivå tilsvarende 95 % av landsgjennomsnittet.
- Modum og Krødsherad har største verdiskapingen per innbygger.
- Økt innvandring gir historisk befolkningsvekst i Ringeriksregionen.
- Beskjeden vekst i antall arbeidsplasser innen næringer med høyere verdiskaping.
- Nasjonale trender styrer sysselsettingen i regionen.
- Framtidstro på linje med landet forøvrig.
- Grunnlaget for å sikre gode levekår og høy velferd ligger i å etablere flere arbeidsplasser med høyere verdiskaping.

BUDSKAP FRA VEKSTBAROMETERET

Gjennom seks år har Vekstbarometeret presentert ulike budskap som grunnlag for næringsmessige og politiske prioriteringer for å fremme vekst og utvikling i regionen. Utfordringene er de samme i dag som tidligere. For at Ringeriksregionen skal være et god sted å bo, jobbe og drive virksomhet, må vi skape flere arbeidsplasser med høyere verdiskaping.

Disse budskapene fra tidligere rapporter er like aktuelle i dag:

VEKSTBAROMETER 2018:

Introduserte mål for velferd og vekst:

- Median husholdningsinntekt
- Kommunale frie inntekter
- Arbeidsplasser
- Sysselsetting
- Verdiskaping
- Befolkning

Budskap:

- Svak utvikling på sentrale områder
- Ingen befolkningsvekst uten vekst i arbeidsplasser
- Behov for flere arbeidsplasser med høyere verdiskaping
- Utfordringer med å snu næringsstrukturen
- Lav kompetanse og mulig feil strategi for å oppnå dette

VEKSTBAROMETER 2019:

Budskap:

- **Ta i bruk ny teknologi og forstå hvordan den påvirker transformasjonen av ulike bransjestrukturer**
- **Utnytt den sosiale kapitalen for å skape nye forretningsidéer og implementer disse i regionen**
- **Etabler partnerskap med innovative entreprenørmiljøer i Oslo og andre større byer for å utvikle ideer og fremskaffe ressurser**
- Behold ideene, kunnskapen og ressursene i regionen
- I større grad enn å jobbe for å trekke virksomheter til regionen må vi utvikle næringsvirksomhet selv. Dra over Sollihøgda med gode ideer og kom tilbake med grundere og investorer.

VEKSTBAROMETER 2020:

Budskap:

- Muligheter for vekst gjennom ny teknologi, den sosiale kapitalen og det grønne skiftet
- Regionens næringsliv har digital kompetanse
- Felles for disse virksomhetene er at de forventer høyere vekst i omsetning, lønnsomhet og investering.
- Regionens virksomheter har større fokus på miljøsidene i egen virksomhet fremfor fokus på mulighetene det grønne skiftet har for produktutvikling, endret etterspørsel og nye markeder
- **Virksomheter i regionen hevder seg internasjonalt gjennom bruk av avansert teknologi**

VEKSTBAROMETER 2022:

Budskap:

- Optimismen tilbake etter pandemien
- Beskjeden velferdsvekst målt gjennom median husholdningsinntekt og kommunale frie inntekter, noe som settes i sammenheng med beskjeden endring i næringsstruktur og vekst i arbeidsplasser med høyere verdiskaping.
- **Store arealer klare for etablering av ny industri. Arealer for etablering av kunnskapsintensiv næringsvirksomhet ligger frem i tid.**
- **Det er få eller ingen igangsatte kontorprosjekter. Mangel på store og attraktive kontorlokaler sentralt i Hønefoss representerer en utfordring for å nå målene i Næringspolitisk strategi for Ringeriksregionen.**

VEKSTBAROMETER 2021:

Budskap:

- Fallende optimismen blant regionens næringslivsledere
- Virksomhetene valgte å innta en passiv rolle i pandemien. Virksomheter som var mindre rammet av pandemien utviste større vilje til å utvikle nye produkter og finne nye kunder.
- Ingen vesentlig endrede bostedspreferanser eller ønske om å flytte til Ringerike, Hole eller Jevnaker
- Ytterligere fart i utviklingen av en grønnere og mer digitalisert økonomi. Foruten behovet for grønn og digital kunnskap vil dette kreve ytterligere kompetanse knyttet til nye forretningsmodeller og produkter.
- **Virksomheter i Ringeriksregionen har mer til felles med virksomheter i distrikts-Norge når det kommer til evne til å håndtere nødvendig omstilling og digital adaptasjonsevne.**

FRAMOVER SAMMEN. NÆRINGSPOLITISK STRATEGI FOR RINGERIKSREGIONEN

Kommunene i Ringeriksregionen samarbeider om næringsutviklingen. Flere arbeidsplasser og høyere verdiskapning er målene for næringspolitisk Strategi «Framover Sammen».

FOR Å NÅ MÅLENE SKAL SATSINGEN SKJE PÅ SEKS OMRÅDER:

1. Proaktiv arealforvaltning og optimal bruk av tilgjengelige arealer.
2. Klynger og nettverk.
3. Kunnskap og kompetansebygging.
4. Trekke virksomheter og kompetanse til regionen.
5. Entreprenørskap og innovasjon.
6. Næringsutvikling knyttet til regional vekst og offentlige investeringer.

” Næringspolitisk strategi skal bidra til å skape vekst i hele regionen.

1. De fem kommunene har 4 400 dekar som er klargjort for næringsetablering. På sikt vil det være samlet 5 900 dekar klare for næringsformål. For kommunene vil det også være viktig å ha nok attraktive tomter og boliger tilgjengelig for å møte veksten i befolkningen.
2. Ringeriksregionen har mange virksomheter som vil kunne øke lønnsomheten gjennom klynge-samarbeid. Regionens næringsstruktur har i dag ikke nok bredde eller dybde til å etablere regionale næringsklynger innenfor enkeltvis bransjer. Ledende virksomheter innen for eksempel teknologi, helse, økonomi, reiseliv og skogbasert virksomhet vil kunne ha stor nytte av å knytte seg opp mot nasjonale næringsklynger.
3. Næringslivet har, og vil ha, økende behov for ny kompetanse. Kunnskapsbaserte næringer bidrar sterkest til verdi-skapning og velferd i Norge. Strategien foreslår et bredt og omfattende løft for satsing på utdanning og kompetanseheving.
4. Offensiv markedsføring av Ringeriksregionen blant annet gjennom Invest in Ringerike, skal bidra til at flere private og offentlige virksomheter etablerer seg i de fem kommunene.

5. Kultur for innovasjon og entreprenørskap må styrkes. Mange tiltak er foreslått for å motivere flere til å starte egne bedrifter. PAN Innovasjon, Luna Arena for næringsutvikling og vekst og Ringerike Næringsfond er sentrale aktører.
6. Ringeriksbanen, oppgraderinger av riksvegnettet, og øvrig investeringer i infrastruktur, nærings-eiendommer og boliger vil komme. Dette gir store muligheter for å utvikle et næringsliv hvor nærhet til disse store investeringene kan utnyttes.

ANBEFALT MERKEVARE FOR REGIONEN

Hønefossregionen – med kraft til å vokse

• PLASS • KRAFT • TILKOBLING

Et godt omdømme er avgjørende for næringsutviklingen. Omdømmet må gjelde for både næringsattraktivitet, bostedsattraktivitet og besøksattraktivitet.

Til forskjell fra et omdømme som forteller hvordan folk og interessenter opplever regionen, vil en merkevare rette seg mot målgrupper vi ønsker å påvirke for å øke regionens attraktivitet konkret.

USN, Campus Ringerike har i oppdrag for Interkommunalt politisk råd for Ringeriksregionen, utarbeidet en anbefalt merkevarestrategi. Strategien skal bygge opp under regionens næringsattraktivitet og er forankret i Næringspolitisk strategi. Strategien legger opp til å bygge merkevaren: **Hønefossregionen – med kraft til å vokse.**

1. Konkurransarena

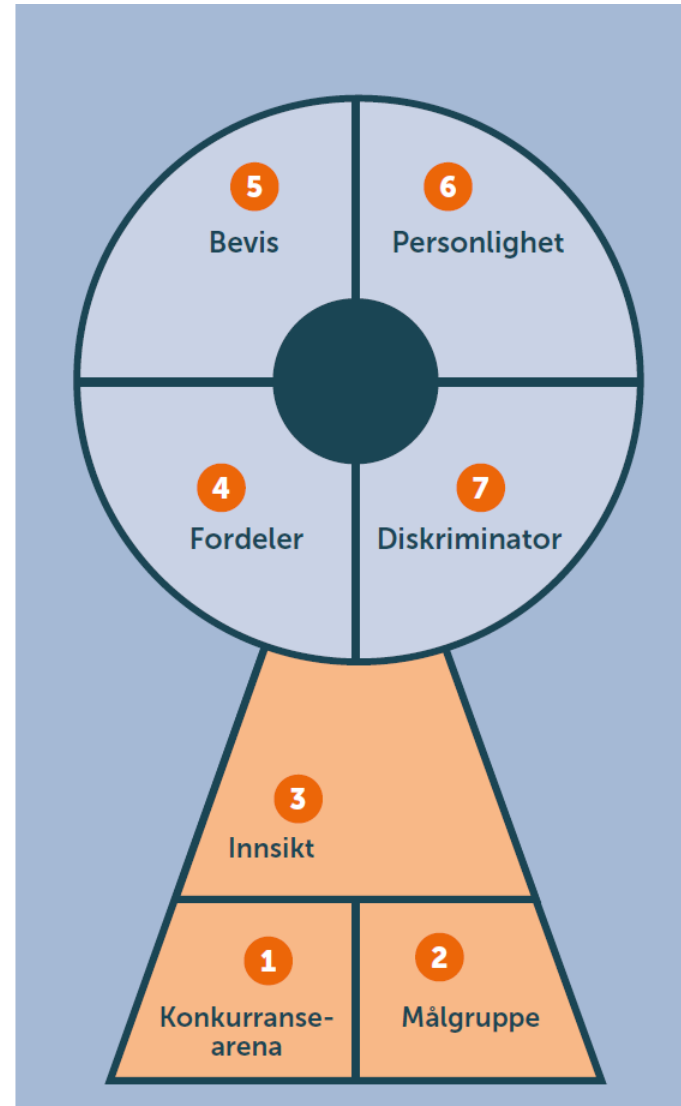
- Regioner med nærhet til større bykjerner
- Eksempelvis Moss, Kongsberg, Drammen, Sandefjord Grenland, Lillestrøm. Det vil si regioner som generelt har bynavn og derfor er lette å huske og plassere geografisk

2. Målgruppe

- Små og mellomstore virksomheter med høyere verdiskaping
- Eksempelvis manufacturing, engineering, prosessindustri, teknisk og faglig tjenesteyting, IT

3. Innsikt

- Vår bedrift ønsker gode vekstvilkår, uten å ofre sentral lokalisering

4. Fordeler - funksjonelle og emosjonelle

FUNKSJONELT:

- Plass: stor tilgang på kostnadseffektive, ferdigregulerte arealer og innflyttingsklare lokaler
- 'Kraft': rik tilgang på ren energi, naturressurser, kompetent arbeidskraft og næringsparker
- Tilkobling: nærhet til Oslo, hovedflyplass, havn og jernbane

EMOSJONELT:

- Føler at her kan min bedrift lykkes
- Høy livskvalitet og gode rekreasjonsmuligheter slik at våre ansatte får det bra

5. Bevis – reason to believe

- Suksesshistorier fra regionen og hver kommune
- Gode ambassadører som kan fortelle historiene
- Regionshovedstad Hønefoss med urbanitet og universitet
- Tilgang til arbeidskraft fra befolkning på halvannen million
- I følge NHO en av Norges mest spennende vekstregioner
- Den synlige aktiviteten – byggekraner, bruer og bygg

- Godt samarbeid mellom næringsliv og kommuner, rask og god saksbehandling
- Integrert del av Stor-Oslo, en av Europas raskest voksende hovedsteder

6. Personlighet

- Store nok til å være profesjonelle, små nok til å være fleksible
- Dynamiske, positive
- Det gode vertskap som ønsker alle velkommen

7. Diskriminator

- Hønefossregionen - med kraft til å vokse
- Med kraft til å vokse er summen av de tre fordelene merkevaren bygger på:
 - Plass: stor tilgang på kostnadseffektive, ferdigregulerte arealer og innflyttingsklare lokaler
 - 'Kraft': rik tilgang på ren energi, naturressurser, kompetent arbeidskraft og næringsparker
 - Tilkobling: nærhet til Oslo, hovedflyplass, havn og jernbane

PLANARBEID

Planarbeidet er en viktig og kritisk faktor for utviklingen av regionen. En god samhandling mellom kommunen, tiltakshaver og politikere vil være en forutsetning. Kommuneplanen er kommunens mest sentrale styringsdokument, og gir retning til kommunens utvikling og arbeid; både som samfunn og organisasjon. Målene i samfunnsdelen legger føringer for alt planarbeid og kommunens årlige handlingsprogram og budsjett. Samfunnsdelen skal inkludere en arealstrategi som legger føringer for arealdelen.

I arbeidet med planstrategi skal det legges stor vekt på kommunenes egen vurdering av utfordringsbildet i tillegg til regjeringens forventninger og føringer for kommunal planlegging.

Samfunnsdelen til Ringerike kommune for perioden 2021 – 2030 beskriver mål om økonomisk bærekraft:

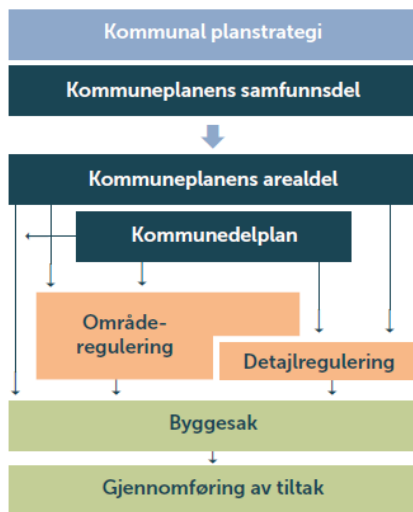
- Vi skaper en ny arbeidsplass for hver andre netto nye arbeidstaker
- Vi har et variert næringsliv med høy lokal sysselsetting og økt verdiskaping per innbygger.

Arealdelen viser til områder satt av til næring og boligformål tilstrekkelig for å nå målene i samfunnsdelen.

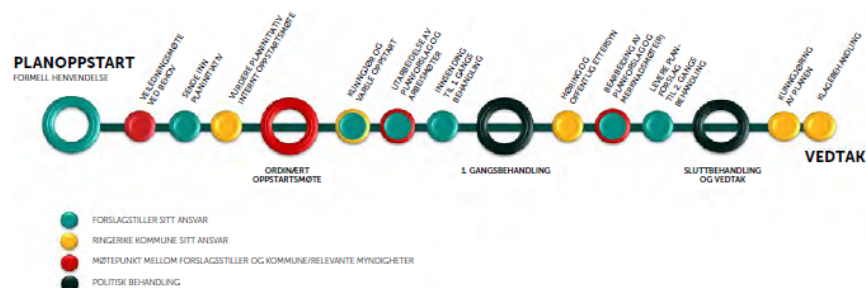
Kommunen er ansvarlig for arealutviklingen i kommunen. En utvikling av kommunen i henhold til målene i samfunnsdelen, vil kreve forutsigbare og langsiktige rammer som gjør det relevant for aktører å utvikle og iverksette prosjekter. Prosjektene må være lønnsomme og bærekraftige.

KOMMUNAL PLANSTRATEGI: Figuren viser kommunal planstrategi og hvordan målene i samfunnsdelen må gjenspeiles i arealdelen og kommunedelplaner. Kommunen kan ikke gi tillatelse til større bygge- og anleggsarbeider før det foreligger en reguleringsplan. En reguleringsplan bestemmer hvordan arealene i et område skal brukes. Reguleringsprosesser i sentrale strøk og pressområder er krevende, kompliserte og tar tid. Mange kommuner har store utfordringer med

å holde saksbehandlingstider på reguleringsplaner i sentrale områder. Sentrale områder som også har stor betydning både for næringsutvikling, by og bostedsutvikling.

PLANPROSESS FRA A TIL Å: Neste figur viser planprosessen fra A til Å for Ringerike kommune hentet fra deres nettsider. Her kommer det frem hvilke aktiviteter

som planprosessen krever og hvem som har ansvaret for disse. Figuren tydeliggjør også samspillet mellom kommune/relevante myndigheter og forslagsstiller/-tiltakshaver samt den politiske behandlingen.

PLANBAROMETER: Ringeriksregionen er og skal være en næringsvennlig region. God samhandling mellom kommunale og relevante myndigheter, forslagsstillere og politikere skal sikre gode planprosesser. Dette er avgjørende for en proaktiv arealforvaltning som bidrar til å nå målene i samfunnsdelen av kommuneplanen, men som også bygger opp under regionens omdømme som en næringsvennlig region.

Utviklingen i regionens næringsliv danner grunnlaget for gode levekår og velferd i regionen. Derfor overvåker Vekstbarometeret næringsutviklingen i regionen. Som en videreutvikling av Vekstbarometeret ønsker USN å utvikle et enkelt planbarometer. Planbarometeret vil følge planprosessen for et utvalg planer av betydning for nærings- og samfunnsutviklingen i regionen. På en objektiv og transparent måte vil barometeret kunne rapportere kvartalsvis på hvor ulike planprosesser står i henhold til planprosessen (se figuren). Her kan en også tenke seg at det deles ut grønne, gule og røde lys som en billedliggjøring av status. En forutsetning for at et slikt barometer skal tjene sitt formål vil være at alle parter i planprosessen blir med i utviklingen av det.

Et planbarometer med mange grønne lys vil styrke Ringeriksregionens omdømme som en næringsvennlig region. Innslag av gule og grønne lys vil kunne tydeliggjøre utfordringer som grunnlag til forbedringer.

REGULERINGSPLAN FOR ØYA OG BENTERUD:

Her har vi eksempler på to reguleringsprosesser med ulikt utfall per nå. Tiltakshaver for begge prosjektene har vært Tronrud Eiendom. Planoppstart for Øya var i 2013 og for Benterud i 2014. For Øya jobbes det fortsatt med å få planforslaget frem til 2. gangs behandling. På Benterud er det nå ferdigstilt 213 boliger. Inkludert siste byggetrinn vil området omfattet av planen ha til sammen 234 boliger. Innsigelser fra Statens Vegvesen har vært medvirkende til forsinkelsene i planprosessen for Øya.

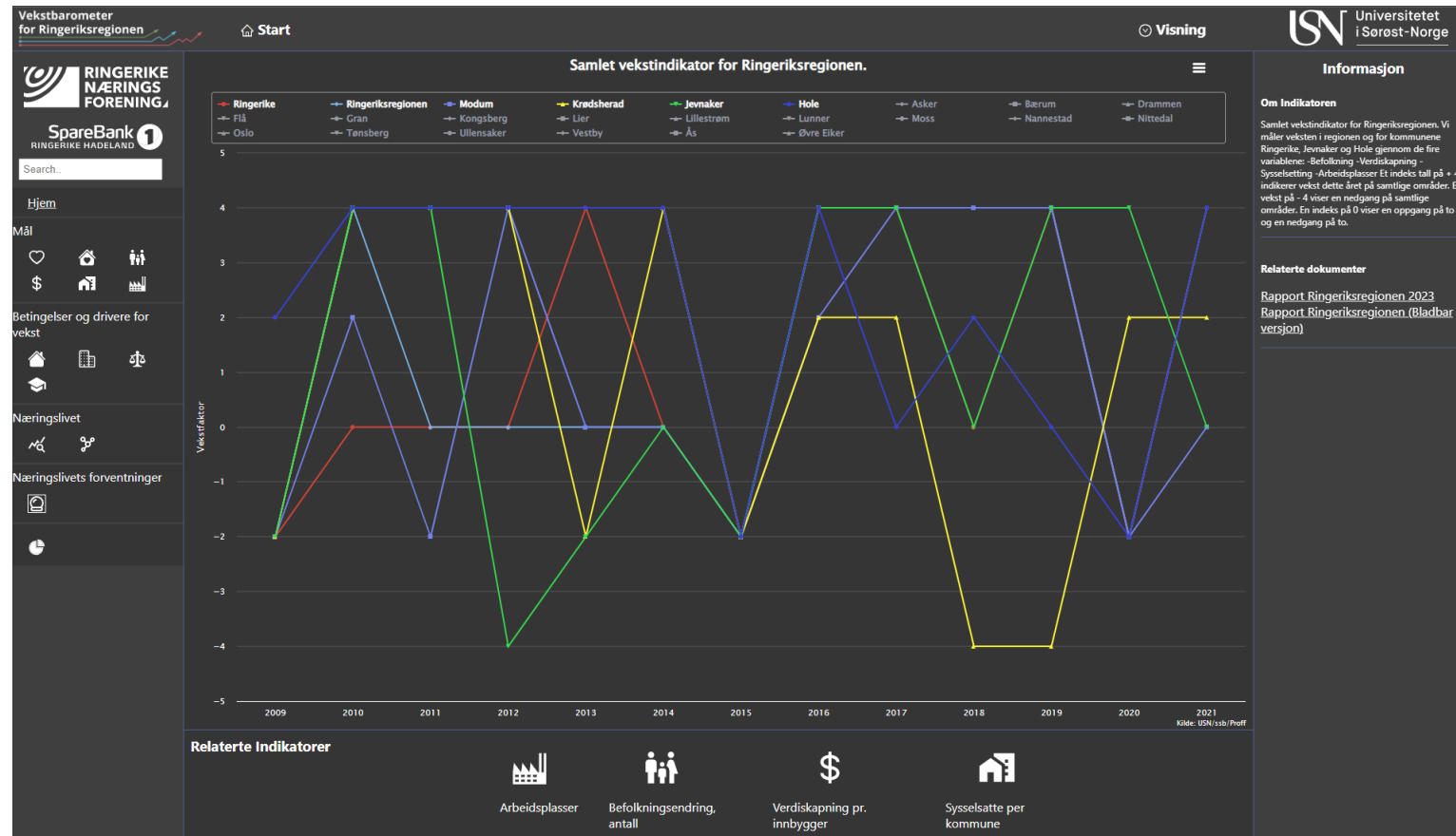
PLANPROSESS ØYA:

- 20.08.2013: Godkjenning av varsel om oppstart
- 14.10.2013: Høring av planprogram
- 11.02.2014: Fastsettelse av planprogram
- 21.10.2014: 1. gangs behandling av reguleringsplan
- 05.09.2019: Områdeplan vedtas
- Mai 2023: Det jobbes fortsatt med å få planforslaget frem til 2. gangs behandling

PLANPROSESS BENTERUD:

- 31.10.2014: Anmodning om oppstart
- 19.11.2014: Varsel om oppstart
- 01.12.2015: 1. gangs behandling
- 02.03.2017: Vedtak
- 18.08.2017: Rammetillatelse
- 18.12.2017: Byggestart første byggetrinn

Vekstbarometer for Ringeriksregionen

Vekstbarometerusn.no

Takk for oppmerksomheten

Vekstteamet med Handelshøyskolen, USN, Campus Ringerike

[Vekstbarometerusn.no](https://vekstbarometerusn.no)

Faglige ansatte:

Ali Cheli
Ajmal Hafeez
Ulas Burkay
Geir Gabrielsen
Dagfinn Sætra
Steinar Aasnæss

Mantas Lapinskas, Daniel Thy Bruvik, Roman Kollar,
Robin Alexander Rosland Tangen

Niklas Tverdal,

Jostein Ruen,

Markus Hamre

